

Luxembourg

Landet har den mest begrænsede ordning, idet der er en øvre aldersgrænse på 25 år for deltagerne, og der er derfor primært tale om at give unge lønmodtagere mulighed for at supplere deres uddannelse. Der gives dog også støtte til deltagelse i anerkendte voksenundervisningskurser (uden aldersgrænse) for lønmodtagere. Der kan opnås 36 timers betalt uddannelsesorlov med fuld lønkompensation, som finansieres af staten både for privat og for offentligt ansatte. Ordningen giver i øvrigt unge mulighed for at tage på studieophold i udlandet. Nye tiltag er på vej til forbedring af ordningen.

Vesttyskland

6 delstater har uddannelsesordninger, hvoraf de 4 mest omfattende findes i Hamburg, Hessen, Niedersachsen og Nordrhein-Westfalen. Den enkelte delstats rolle er betydelig, da det er den, der anerkender og udbyder (i katalogform) de kurser (erhvervsrettede eller samfundsorienterede), som de uddannelsessøgende kan følge. Styrelsen foretages af social-, kultur- eller undervisningsministerierne i de enkelte delstater. Ordningen omfatter alle lønmodtagere, privat som offentligt ansatte, arbejdsløse, husmødre og udlændinge. Uddannelsesforløbets varighed varierer fra 10 dage på 2 år til 1 uge om året, som kan opnås efter ½ års ansættelse på arbejdspladsen. For så vidt angår lønkompensation og finansiering gælder i alle 4 delstater, at den uddannelsessøgende modtager fuld lønkompensation, som betales af arbejdsgiveren. Regeringsmagten fordeler sig som følger: Hamburg – SPD/FDP, Hessen – CDU, Niedersachsen – CDU, Nordrhein-Westfalen – SPD.

Sverige

Retten til at tage fri fra arbejde for at kunne deltage i undervisning gælder alle lønmodtagere – privat som offentligt ansatte. Perioden, der holdes fri, er ikke tidsbegrænset og kan således strække sig fra få timer om ugen til hver dag i flere år. Frihedsretten gælder alle former for voksenundervisning. Der ydes ikke automatisk fuld lønkompensation, men alle kan søge om økonomisk støtte. Ved fordelingen af midler opprioriteres ansøgere med kort skoleuddannelse, anstrengende arbejde, belastende familiesituationer og lignende. Støttens omfang er delvis afhængig af familieforhold, men svarer stort set til arbejdsløshedsunderstøttelsen. Ved længerevarende uddannelser på for eksempel et par år udbetales en del af støtten i form af et studielån. Midlerne tilvejebringes ved, at de private og offentlige arbejdsgivere som en del af

en arbejdsgiverafgift indbetaler et beløb svarende til ¼ pct. af lønsummen til en særlig fond, hvilket på årsbasis andrager ca. 1 mia. kr.

For alle landene gælder, at arbejdsgiveren har ret til at udsætte orlovsperioden én gang i særlige tilfælde.

Der synes at være stor tilfredshed med ordningerne i de beskrevne lande. Interesse og deltagelse er stadig voksende. For fuldstændighedens skyld bør det endelig nævnes, at Europa-Parlamentet den 16. oktober 1987 vedtog en beslutning om uddannelsesorlov, som vil blive sendt til EF-Kommissionen, Rådet og medlemslandenes regeringer.

Bemærkninger til de enkelte punkter

Ad pkt. 1

Forslaget skal sikre en ret til at få orlov fra arbejde efter et vist tilknytningsforhold til arbejdsmarkedet og til den enkelte arbejdsplads. Enhver, der falder ind under kriterierne i punkt 2, skal ved at underrette arbejdsgiveren have ret til at få orlov til uddannelse i en periode for derefter at kunne vende tilbage til sit tidligere eller tilsvarende job på samme arbejdsplads.

Ad pkt. 2

Der foretages en afgrænsning således, at orlovsretten gælder for personer, der i en 5-års-periode på heltid eller tilsvarende deltid, dvs. 20 timer ugentlig eller derover, har været tilknyttet arbejdsmarkedet. Ved tilknytning forstås, at det skal kunne dokumenteres, at der har været tale om lønnet arbejde i perioden. Ligeledes bestemmes det, at man for at få orlov skal have opnået et fastere tilknytningsforhold til arbejdspladsen. Grænsen er sat ved et års ansættelse på den pågældende arbejdsplads, uanset om der har været tale om heltid eller deltid. Muligheden findes allerede i dag for enkelte grupper, men udvides hermed således, at den afgrænsning, der finder sted, udelukkende beror på, hvor længe man har været tilknyttet arbejdsmarkedet. Orloven kan højst strække sig over to år. Bestemmelsen giver ret til orlov på heltid eller deltid, dog således at der mindst skal tages 20 timers orlov i alt, og at orloven skal udgøre mindst 3 timer ugentlig. Den enkelte kan for eksempel vælge at strække forløbet over længere tid og gå på nedsat tid på arbejdspladsen i denne periode. En anden mulighed er at deltage i uddannelse på heltid og kun bevare den formelle tilknytning til arbejdspladsen, som består i retten til at vende tilbage til jobbet. Denne fleksibilitet er nødvendig både af hensyn til voksenuddannelsernes og folkeoplysningens forskellige tilrettelæggelsesformer og af hensyn til de forskellige ar-